

WYMAGANIA

1. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.

- Uczeń samodzielnie identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi. Samodzielnie określa temat tekstu i jego główną myśl. Wskazuje autora, narratora, słuchacza, czytelnika.
- Określa bezpośrednio wyrażone intencje nadawcy komunikatu, a także intencje wyrażone pośrednio. Wyciąga wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście - rozpoznaje prawdę lub fałsz.
- Samodzielnie oddziela informacje ważne od informacji drugorzędnych.
- Zauważa dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów w prostych przykładach, a także zauważa zależności pomiędzy przenośnym znaczeniem a intencją nadawcy wypowiedzi.
- Wskazuje części składowe wypowiedzi (tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, akapity). Zauważa zależność między tytułem a treścią. Wyjaśnia zależność między tytułem a treścią. Interpretuje tytuł.
- Samodzielnie odróżnia tekst literacki od tekstu użytkowego. Potrafi rozpoznać formy użytkowe: zaproszenie, życzenia, ogłoszenie, instrukcja, przepis. Potrafi wskazać cechy tekstu reklamowego. Wskazuje w tekście reklamowym informacje podane wprost i ukryte, rozumie, określa cel reklamy – wskazuje funkcję perswazyjną.
- Bezbłędnie czyta teksty głośno oraz cicho. Świadomie różnicuje sposób artykulacji w zależności od intencji. Wyjaśnia rolę znaków interpunkcyjnych, akapitów, marginesów w tekście pisanym prozą, a także funkcje wersów, zwrotek, rymu w tekście poetyckim.
- Samodzielnie rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikowania się.
- Samodzielnie wyszukuje informacje w encyklopedii, leksykonie, słowniku ortograficznym, małym lub podręcznym słowniku języka polskiego, słowniku wyrazów bliskoznacznych, słowniku poprawnej polszczyzny, frazeologicznym, Internecie. Samodzielnie lub z pomocą nauczyciela posługuje się słownikiem terminów literackich. Stara się ocenić wiarygodność źródeł.

2. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

- Uczeń samodzielnie odróżnia fikcję artystyczną od rzeczywistości w mniej wyrazistych utworze tekście literackim, próbuje porównywać fikcję z rzeczywistością.
- Wskazuje elementy realistyczne i fantastyczne w baśni, bajce, legendzie i micie oraz w opowiadaniu i powieści. Potrafi przedstawić ich funkcję w utworze.
- Wskazuje środki stylistyczne (epitet, porównanie, przenośnia, wyraz dźwiękonaśladowczy, ożywienie, uosobienie) w tekście literackim. Rozumie zależność pomiędzy środkami stylistycznymi zastosowanymi w utworze a jego treścią.
- Rozumie różnicę pomiędzy osobą mówiącą w utworze literackim a jego autorem. Potrafi scharakteryzować osobę mówiącą na podstawie jej wypowiedzi.
- Potrafi samodzielnie wskazać wers, zwrotkę, rym. Z pomocą nauczyciela omawia ich funkcję. Odróżnia wiersz biały od wiersza rymowanego.
- Wskazuje w utworze wydarzenia, które tworzą wątki główne i poboczne. Omawia związki między częściami dłuższego tekstu pisanego prozą.

- Wymienia elementy świata przedstawionego w utworze pisanym prozą (przede wszystkim w baśni, legendzie, micie, bajce, fraszce, powieści, utworze dramatycznym).
- Z pomocą nauczyciela wskazuje wybrane elementy dzieła filmowego, telewizyjnego i teatralnego. Charakteryzuje różne typy filmu (dokumentalny, fabularny), program informacyjny, edukacyjny, rozrywkowy. Wyodrębnia i omawia elementy składające się na widowisko teatralne: gra aktorska, reżyseria, dekoracja, charakteryzacja, kostiumy, rekwizyty.
- Próbuje nazwać swoje reakcje czytelnice (wrażenia, emocje). Wskazuje najważniejsze elementy świata przedstawionego, które je wzbudzają. Porównuje sytuację bohaterów z własnymi doświadczeniami, wyciąga wnioski.
- Wymienia bohaterów utworu i charakteryzuje ich oraz ocenia bohaterów. Określa swój stosunek do nich. Próbuje znaleźć odniesienia do własnych doświadczeń. Wskazuje reprezentowane przez nich wartości. Odnosi przeżycia bohaterów do własnych.
- Wskazuje w tekstach kultury wyraźnie zaznaczone wartości pozytywne i ich przeciwieństwa. Zauważa kontrast między nimi. Powołuje się na własne przykłady, szuka analogii w innych tekstach.
- Odbiera dosłowne przesłanie utworu. Objasnia morał bajki i przesłanie baśni. Powołuje się na odpowiednie fragmenty tekstu.

3. Tworzenie wypowiedzi.

- Uczeń tworzy spójne wypowiedzi ustne i pisemne (krótsze i obszerniejsze) na tematy poruszane na zajęciach.
- Dostosowuje sposób wyrażania się do oficjalnej i nieoficjalnej sytuacji komunikacyjnej w zależności od zamierzonego celu: prośba, pytanie, wyjaśnienie, odmowa, zaproszenie, ocena, opinia, przemówienie.
- Biegłe formułuje pytania otwarte i zamknięte w celu uzyskania konkretnych informacji.
- Prowadzi rozmowy na tematy związane z otaczającą go rzeczywistością i poznanymi tekstami kultury. Posługuje się mimiką, gestykulacją, postawą ciała, aby skupić uwagę rozmówcy na swojej wypowiedzi. Przestrzega zasad kulturalnej rozmowy.
- Wyraża intencje w swoich wypowiedziach i nazywa uczucia. Formułuje wypowiedź na temat intencji zawartych w tekstach literackich oraz wypowiedzi innych rozmówców (wyraziste przykłady). Opisuje własne przeżycia.
- Samodzielnie opisuje postać, przedmiot, zwierzę, miejsce, krajobraz, używając poprawnych form gramatycznych odmiennych części mowy. W opisie stosuje słownictwo nacechowane emocjonalnie, porównania, epitety.
- Przedstawia przebieg zdarzeń w utworze w sposób chronologiczny, także w bardziej skomplikowanej fabule.
- Formułuje wypowiedź ustną z właściwą intonacją, akcentem wyrazowym. Wprowadza pauzę. Moduluje swój głos, by podkreślić sens swojej wypowiedzi.
- Recytuje teksty poetyckie z właściwą intonacją, tempem i uwzględnieniem znaków interpunkcyjnych. Samodzielnie przygotowuje recytację.
- Tworzy poprawne wypowiedzi pisemne (prosta notatka, zaproszenie, list prywatny i oficjalny, opis, opowiadanie, opowiadanie z dialogiem, pamiętnik, ogłoszenie, dziennik z perspektywy własnej i perspektywy bohatera

literackiego, sprawozdanie). Stosuje właściwą kompozycję, układ graficzny, Wykorzystuje znajomość podstawowych zasad ortografii i interpunkcji.

4. Świadomość językowa w odbiorze i tworzeniu wypowiedzi.

- Fonetyka:
 - Uczeń zna alfabet i potrafi z nielicznymi błędami wykorzystać jego znajomość podczas korzystania z encyklopedii, słownika ortograficznego, małego lub podręcznego słownika języka polskiego, słownika wyrazów bliskoznacznych.
 - Rozróżnia głoski od liter. Bezbłędnie dzieli wyrazy na sylaby i poprawnie przenosi wyrazy.
 - Wymienia dwie funkcje litery "i": zmiękczejacą i sylabotwórczą. Uczeń widzi różnice pomiędzy wymową a pisownią głosek nosowych, dźwięcznych i bezdźwięcznych.
- Ortografia:
 - Uczeń pisze poprawnie spółgłoski twarde i miękkie, samogłoski ustne i nosowe, spółgłoski dźwięczne i bezdźwięczne, wykorzystując przy tym wiedzę o różnicach w wymowie i pisowni wyżej wymienionych głosek.
 - Zapisuje z nielicznymi błędami wyrazy z „ó-u”, „ch-h” i „rz-ż”, wykorzystując poznane zasady ortograficzne. W razie wątpliwości sprawdza pisownię w słowniku ortograficznym.
 - Pisze wyrazy wielką i małą literą z nielicznymi błędami, wykorzystując wiedzę o częściach mowy.
 - Pisze poprawnie zakończenia bezokoliczników i formy czasowników w trybie przypuszczającym.
 - Uczeń pisze poprawnie wyraz „nie” z różnymi częściami mowy oraz poprawnie zapisuje wyrażenia przymkowe.
 - Uczeń poprawnie zapisuje przymiotniki i przysłówki w stopniu równym, wyższym i najwyższym.
- Słowotwórstwo:
 - Uczeń podejmuje próby tworzenia rodziny wyrazów i wskazuje wyrazy pokrewne.
 - Odróżnia wyrazy pokrewne od synonimów.
 - Podejmuje próby tworzenia wyrazów pochodnych.
- Fleksja:
 - Uczeń rozpoznaje rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki, liczebnik, przyimek, spójnik. Wykorzystuje tę wiedzę do analizy tekstów kultury oraz tworzenia własnej wypowiedzi ustnej i pisemnej.
 - Stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych (rzeczownik, przymiotnik, czasownik, liczebnik, zaimek). Wykorzystuje tę wiedzę do analizy tekstów kultury oraz tworzenia własnej wypowiedzi ustnej i pisemnej.
 - Rozumie następujące kategorie: osoba, liczba, rodzaj, czas i w sposób poprawny stosuje je w wypowiedzi ustnej i pisemnej. Używa czasowników zakończonych na -no i -to w sposób poprawny.
 - W sposób poprawny stosuje formy czasu teraźniejszego oraz formę rodzaju męskoosobowego i niemęskoosobowego w czasie przyszłym i przeszłym. Stosuje formy trybów czasownika.
 - Określa formy gramatyczne rzeczownika: przypadek, liczba, rodzaj. Używa poprawnych form nieregularnie odmieniających się rzeczowników.

- Rozróżnia rzeczowniki własne i pospolite oraz konkretne i abstrakcyjne.
- Określa formy gramatyczne przymiotnika: przypadek, liczba, rodzaj. Stopniuje przymiotnik.
- Wskazuje przymiotnik jako określenie rzeczownika i przysłówki jako określenie czasownika.
- Tworzy wyrażenie przyimkowe.
- Składnia z interpunkcją:
 - Uczeń odróżnia zdanie od równoważnika zdania. Przekształca zdania w równoważniki i odwrotnie, zachowując treść wypowiedzenia.
 - Rozróżnia i poprawnie stosuje ze względu na cel wypowiedzi zdania oznajmujące, pytające i rozkazujące oraz wykrzyknikowe. Stosuje odpowiednią do typu zdania interpunkcję. Na prostych przykładach przekształca zdania zmieniając cel wypowiedzi. Odczytuje proste intencje nadawcy ze względu na rodzaj zdania.
 - Tworzy wypowiedź ustną i pisemną z przewagą zdań pojedynczych.
 - Przekształca zdania pojedyncze w złożone za pomocą spójników.
 - Uczeń wskazuje szeregi wyrazów sobie współrzędnych, a przy ich zapisie stosuje poprawną interpunkcję.
 - Wskazuje podmiot i orzeczenie. Wie, że orzeczenie jest najważniejszą częścią zdania. Posługuje się pojęciem związek główny.
 - Rozpoznaje orzeczenie imienne i wskazuje jego składniki (łącznik i orzecznik).
 - Określa funkcję podmiotu w dopełniaczu, orzeczenia imiennego, wybranych typów okoliczników w zdaniu.
 - Rozpoznaje i stosuje przydawkę jako określenie rzeczownika, a dopełnienie jako określenie czasownika.
 - Wskazuje wyraz określany i określający. Wyróżnia określenia grupy podmiotu i grupy orzeczenia. Przedstawia na wykresie budowę zdań pojedynczych. Przedstawia graficznie budowę zdania złożonego.
 - Nazywa części mowy pełniące funkcję podmiotu i orzeczenia, przydawki, dopełnienia i okolicznika.
 - Łączy współrzędne związki wyrazowe w zdaniu za pomocą spójników.
 - Poprawnie rozdziela zdanie pojedyncze przy pomocy przecinków. Stosuje przecinek przed spójnikami. Wydziela cytaty stosując cudzysłów. Poprawnie stosuje przecinek w zdaniu złożonym.
- Słownictwo:
 - Uczeń rozpoznaje wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne, rozumie ich funkcję. Wskazuje kolokwializmy i wyrazy pochodzące z języka ogólnopolskiego. Wskazuje wyrazy gwarowe i zapożyczone.
 - Wykorzystuje w wypowiedziach związki frazeologiczne, które poznał podczas lekcji.
 - Wykorzystuje wyrazy pochodne w czasie tworzenia wypowiedzi (np. zgrubienia, zdrobienia).
 - Zna, rozumie i świadomie posługuje się frazeologizmami, wskazuje frazeologizmy pochodzenia biblijnego oraz mitologicznego. Sprawnie włącza do wypowiedzi przysłowia i powiedzenia z różnych regionów Polski.
 - Zna i stosuje odpowiednio dobrane słownictwo, zwroty i wyrażenia do opisu, opinii, wyrażania emocji i uczuć.

- Posługuje się słownictwem o znaczeniu dosłownym i przenośnym w wypowiedzi ustnej i pisemnej.

KRYTERIA OCENIANIA

Ocena celująca

Uczeń:

- ✓ posiada rozszerzone umiejętności z zakresu kształcenia literackiego i językowego, a jego wiedza znacznie wykracza poza program nauczania przewidziany dla klasy VI,
- ✓ bierze udział w wielu konkursach szkolnych i pozaszkolnych, w których osiąga sukcesy zajmując czołowe miejsca,
- ✓ z testów gramatycznych i dyktand otrzymuje najwyższe oceny,
- ✓ swobodnie posługuje się terminologią z zakresu teorii literatury przewidzianą dla klasy VI,
- ✓ jest aktywny na lekcjach, a jego wypowiedzi cechuje dojrzałość oraz twórcze myślenie,
- ✓ wyraża swoje opinie, argumentuje, ocenia zachowanie bohaterów,
- ✓ proponuje oryginalne rozwiązania i nie powiela cudzych pomysłów,
- ✓ jego wypowiedzi pisemne są bezbłędne pod względem językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym,
- ✓ potrafi samodzielnie wyszukiwać i gromadzić materiały na dany temat,
- ✓ prezentuje bardzo bogaty zasób słownictwa,
- ✓ na wysokim poziomie opanował technikę czytania i bardzo dobrze rozumie treść przeczytanego tekstu,
- ✓ dużo czyta, zwłaszcza spoza kanonu lektur obowiązkowych omawianych na lekcjach,
- ✓ bierze czynny udział w akademiach i uroczystościach szkolnych np. recytuje wiersze,
- ✓ dba o estetykę zeszytu i pisma.

Ocena bardzo dobra

Uczeń:

- ✓ opanował pełny zakres umiejętności i wiedzy dotyczącej kształcenia literackiego i językowego określonego programem nauczania dla klasy VI,
- ✓ chętnie bierze udział w szkolnych konkursach polonistycznych,
- ✓ z testów gramatycznych i dyktand otrzymuje oceny bardzo dobre i dobre,
- ✓ posługuje się terminologią z zakresu teorii literatury przewidzianą dla klasy VI,
- ✓ jest aktywny na lekcjach i chętnie wypowiada się na dany temat,
- ✓ jego wypowiedzi pisemne są poprawne pod względem językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym,
- ✓ potrafi samodzielnie wyszukiwać i gromadzić materiały na dany temat,
- ✓ ma bogate słownictwo,
- ✓ opanował na bardzo dobrym poziomie technikę czytania i bez problemu rozumie treść przeczytanego tekstu,
- ✓ bardzo dobrze zna treść lektur obowiązkowych omawianych na lekcjach,
- ✓ potrafi pięknie recytować dłuższe teksty poetyckie,
- ✓ dba o estetykę zeszytu i pisma.

Ocena dobra

Uczeń:

- ✓ opanował zakres umiejętności i wiedzy określony podstawą programową oraz wybrane elementy programu nauczania przewidziane dla klasy VI,

- ✓ z testów gramatycznych i dyktand otrzymuje oceny dobre i dostateczne,
- ✓ zna większość terminów z zakresu teorii literatury przewidzianych dla klasy VI,
- ✓ jego wypowiedzi ustne są poprawne i zrozumiałe,
- ✓ czyta poprawnie stosując właściwe zasady przestankowania,
- ✓ dobrze rozumie treść przeczytanego tekstu,
- ✓ posługuje się zróżnicowanym słownictwem,
- ✓ jego wypowiedzi pisemne zawierają niewiele błędów językowych, ortograficznych i interpunkcyjnych,
- ✓ dobrze zna treść lektur obowiązkowych omawianych na lekcjach,
- ✓ poprawnie wygłasza teksty na pamięć,
- ✓ dba o estetykę zeszytu i pisma.

Ocena dostateczna

Uczeń:

- ✓ opanował podstawowy zakres wiedzy i umiejętności określony podstawą programową,
- ✓ z testów gramatycznych i dyktand otrzymuje oceny dostateczne i dopuszczające,
- ✓ jego wypowiedzi ustne są krótkie, ale jasne i zrozumiałe,
- ✓ w pracach pisemnych popełnia wiele błędów językowych, ortograficznych i interpunkcyjnych, ale nie zaburzają one sensu jego wypowiedzi,
- ✓ czyta wolno, ale zrozumiale stosując większość zasad przestankowania,
- ✓ rozumie większość przeczytanego tekstu,
- ✓ stara się posługiwać zróżnicowanym słownictwem,
- ✓ zna treść przynajmniej dwóch lektur omówionych na lekcjach,
- ✓ potrafi opanować pamięciowo przynajmniej jeden tekst poetycki,
- ✓ właściwie prowadzi zeszyt i stara się dbać o estetykę pisma.

Ocena dopuszczająca

Uczeń:

- ✓ częściowo samodzielnie, a częściowo z pomocą nauczyciela opanował zakres umiejętności i wiedzy określony podstawą programową,
- ✓ z testów gramatycznych i dyktand otrzymuje oceny dopuszczające,
- ✓ jego technika czytania pozwala na zrozumienie tekstu,
- ✓ wypowiada się ustnie w sposób świadczący o zrozumieniu przez niego analizowanego zagadnienia,
- ✓ w wypowiedziach pisemnych popełnia bardzo dużo błędów językowych, ortograficznych i interpunkcyjnych, które jednak nie przekreślają wartości jego pracy i wysiłku, jaki włożył w ich napisanie,
- ✓ rozumie część przeczytanego tekstu,
- ✓ potrafi opanować pamięciowo krótki tekst poetycki,
- ✓ prowadzi zeszyt i stara się dbać o czytelność pisma.

Ocena niedostateczna

Uczeń:

- ✓ nie opanował umiejętności i wiedzy określonej w podstawie programowej,
- ✓ jego wypowiedzi ustne są niezrozumiałe i bardzo ubogie w słownictwo,
- ✓ w pracach pisemnych popełnia tak wiele błędów językowych, ortograficznych i interpunkcyjnych, że są one całkowicie pozbawione sensu i logiki,
- ✓ nie opanował techniki czytania w sposób umożliwiający zrozumienie tekstu,

- ✓ z testów gramatycznych i dyktand otrzymuje oceny niedostateczne i nie podejmuje prób ich poprawienia,
- ✓ nie potrafi opanować pamięciowo krótkiego tekstu poetyckiego,
- ✓ nie prowadzi zeszytu, a jego pismo jest nieczytelne,
- ✓ nawet z pomocą nauczyciela nie jest w stanie wykonać zadania o najmniejszym stopniu trudności przewidzianym dla ucznia klasy VI.

OCENIANIE DYKTAND

Ilość błędów rażących	Ocena
0	celujący (6)
1	bardzo dobry (5)
2-3	dobry (4)
4-5	dostateczny (3)
6-7	dopuszczający (2)
8 i więcej	niedostateczny (1)

- ❖ Rażący błąd ortograficzny (ort I) dotyczy pisowni wyrazów z: u-ó, rz-ż, ch-h.
- ❖ Drugorzędny błąd ortograficzny (ort II) dotyczy pozostałych zasad ortograficznych.
- ❖ Błąd interpunkcyjny (int) dotyczy przecinków, kropek, myślników i innych znaków przestankowych.
- ❖ Trzy błędy drugorzędne lub interpunkcyjne mają wagę jednego błędu rażącego np.

2 int + 1 ort II = bdb	3 int + 2 ort II = db
3 ort II = bdb	1 ort I + 2 ort II + 3 int = db